

ÜÇ AYLAR VE TAKVA EĞİTİMİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Regâib Kandiliniz mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Biliyorsunuz Regâib Kandili, Üç Ayların birincisi olan Receb ayı içindedir. Bizim kullandığımız mîlâdî takvim, güneş sistemine göredir. Ama bizim an'anevî, dînî takvimimiz kamere, aya göredir. Ve Arabî ay diyoruz bu aylara, kamerî aylar... Bunların bir kısmını tanıyorsunuz. Meselâ: Reb"ü'l-evvel ayının Peygamber Efendimiz'in doğduğu ay olduğunu biliyorsunuz. Muharrem ayının Arabi ayların yılbaşı, ilk ayı olduğunu biliyorsunuz. Ramazan ayını hepimiz biliyoruz, on bir ayın sultanıdır, başımızın tâcıdır.

“—Hoş geldin ey şehr-i Ramazan!” diyoruz.

Şehir kelimesi de Arapça'da ay mânâsındadır. Bizim dilimizde Farsça'dan gelme mânâsıyla şehir; belde mânâsına, insanların oturduğu mekân topluluğu, evlerin topluluğu demek. Biz o mânâyı kullanıyoruz ama, Araplar'da şehir ay mânâsındadır. Şehr-i Receb, Şehr-i Ramazan dediğimiz zaman dediğimiz zaman Receb ayı, Ramazan ayı demek oluyor.

Bu Arabî ayların içinde, tabii en kıymetlisi Ramazan ayıdır. Ramazan ayı içinde Allah-u Teâlâ Hazretleri bize, çok önemli bir kıymetli ibadet olan orucu farz kılmıştır. Ramazan

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

ayında oruç tutuyoruz. Gecelerini ibadetlerle, teravihlerle, Kur'an-ı Kerim okuyarak ihyâ ediyoruz Ramazan Kur'an-ı Kerim ayıdır diye. Onun kıymeti ortada...

a. Receb Ayının Mübarekliği

Fakat, Ramazan ayından başka, Arap ayları içinde dört ay vardır; bunlara haram aylar denilir. Buradaki haram kelimesi; içinde ibadet yapmak, kötülük yapmamak gereken muhterem aylar mânâsınadır.

Bu dört ayın üçü bir aradadır, peş peşedir: Zilkâde, Zilhicce, Muharrem... Yâni Arap aylarının 11'ncisi, 12'incisi ve yeni senenin ilk ayı olan Muharrem. Üçü peş peşedir. Tabii biliyorsunuz, bu haram ayların ortasındaki Zilhicce ayında Kurban Bayramı var. Hacılar hacca gidiyorlar. Hacca gitmek de eskiden kolay bir şey olmadığından, aylarca sürdüğünden, hac ayının evveli ve sonrası her türlü cidâlin, çekişmenin, ihtilafın, kavganın yasaklandığı ve herkesin uymaya riâyat ettiği bir sulh ve sükûn devresi oluyor. Üç ay onlar...

Ama bir de bunların dışında, bunlardan çok uzakta Receb ayı var. Bu da haram aylardandır. Yâni, çok muhterem aylardan birisidir. Allah-u Teâlâ Hazretleri, muhtelif zamanlara şerefler vermiştir. Meselâ, aylar içinde Ramazan ayına şeref vermiştir. Başımızın tacıdır, seviyoruz. Günler içinde, cuma gününe şeref vermiştir. Çok büyük sevaplar vardır. Yâni bu şereflik, içinde ibadet edildiği zaman, kulun çok büyük sevaplara nail olmasına vesile oluyor.

Günün içinde mübarek saatler vardır, şerefli saatler vardır, eşref saatler vardır. İbadetlerin çok sevaplı olduğu zamanlar vardır. Meselâ, seher vakitlerini hepimiz biliyoruz ve seviyoruz. Gecenin son kısmı, sabaha yakın kısmı, seher vakitleri çok kıymetlidir. Sonra güneşin doğmasından itibaren olan kısım; ibadetle, zikirle, evrad okuyarak, dua okuyarak o zamanı geçirmek çok sevaplıdır. Ve bir de ikindiden sonra, güneşin batacağı zamana kadarki kısım, yine böyle niyaz, ibadet ve dua zamanıdır. Çok kıymetli zamanlardır.

İşte böyle senenin içinde, Allah-u Teâlâ Hazretleri Receb ayını da haram aylardan, mübarek aylardan birisi kılmıştır. Bu mübarekliği de, çok eskiden beri köklü olan bir mübareklidir. İslâmiyet'ten önce de Araplar Receb ayının kıymetini bilirlerdi. Receb ayında duaların kabul olduğunu tecrübeleriyle öğrenmişlerdi. Hatta okuduğumuz kitaplarda, “Bir zalimin zulmüne uğramış olan bir mazlum, o zalimden hakkının alınmasını, ahının çıkmasını istiyorsa, Receb ayını beklermiş. Bu Receb ayı geldiği zaman dua edermiş ve muhakkak dualar kabul olurmuş.” deniliyor.

Tabii, Receb ayı gireli bir haftaya yaklaştı. Recebin ilk haftasının sonuna doğru geliyoruz. Receb ayının kendisi mübarektir, birinci günü mübarektir amma, hadis-i şeriflerle sabit olarak Receb ayının ilk cuma gecesi, yâni perşembesini cumaya bağlayan gece, çok kıymetli, çok önemli bir gecedir. Bu gecenin çok sevaplı olması dolayısıyla, melekler de bu geceye

rağbet ettiğinden Regâib Gecesi adı verilmiş. Yâni melekler de bunun kıymetini biliyorlar.

Bu gece Allah-u Teâlâ Hazretleri, kullarına çok büyük ikramlar, rağbet edilecek mükâfatlar, ecirler, sevaplar veriyor. Onun için bu sevapların, ecirlerin olduğu gece mânâsına, Regâib Gecesi olarak Receb ayının bu ilk cuma gecesi bildirilmiştir.

Hem Receb ayının mübarekliği var bu gecenin içinde, hem de cuma gecelerinin geleneksel mübarekliği var. Her cuma gecesi mübarektir. Cuma gecesimübarektir, cumanıngündüzümübarektir.

Cumanın gecesi, perşembenin akşam ezanı okunduğu zaman başlar; cuma günü namaz kılındıktan sonra, ikindi geçtikten sonra, akşam ezanı okunduğu zaman, cuma günü biter. Takvimi böyledir günün, başlangıcı ve sonu böyledir.

Perşembe günü, akşam namazından sonra başlıyor cuma gecesi... Yatsı namazı, cumanın yatsı namazıdır. Akşam namazı, cumanın akşam namazıdır. Sabah namazı cumanın sabah namazıdır. Öğlen namazı, cuma namazı kıldığımız cumanın öğlenidir. İkinci namazı, cumanın ikindisidir. Ondan sonra, artık akşam ezanı okunduğu zaman, o cuma değildir, cumartesi günüdür. Sistem biraz, bizim şimdi kullandığımız sistemden farklı bir şekilde düşünülmüş. Asırlar boyunca ecdadımız böyle yaşamışlar.

Güneş batar batmaz, güneşin batmasıyla bir gün bitiyor, yeni bir gün başlamış oluyor. Birisi bittiğine göre, ötekisi başlamış oluyor. Onun için, oruç sona eriyor. Onun için, eğer güneş

batarken hilâl görülürse, Ramazan başlamışsa teravih kılınıp ertesi gün oruç tutuluyor. Sistem böyle... Evet bu gece hem geleneksel, her zaman mübarek olan cumanın gecesi olması bakımından çok sevaplı bir gece; hem de çok mübarek bir ay olan Receb ayının ilk cuma gecesi diye, Peygamber Efendimiz tarafından bildirilmiş olan bir gece...

Receb ayı içinde, Allah-u Teâlâ Hazretleri hem eski peygamberlere, hem de bizim Peygamber-i Zîşanımız'a çok büyük mükâfatlar ihsan eylemiş. Receb ayı müslümanlar için, mü'minler için, tarih boyunca çok hayırlı güzel bir ay olmuştur. Tabii bu duygularla biz de Rabbimizden, Erhamü'r-rahimîn olan Rabbimizden, Receb ayının ve Regâib Kandilinin bizler için de, şu yaşayan asrımızdaki berhayat olan mü'min kardeşlerimiz için de, cümle Ümmet-i Muhammed için de hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

“—Mazlumlar zulümden kurtulsunlar, esirler esaretten halâs olsunlar... Hapistekiler haptisten çıksınlar, dertli olanların dertleri sona ersin... Mücahid kardeşlerimiz zalimlere, kâfirlerle karşı mansur ve müeyyed, muzaffer ve gâlib olsunlar... Bu ay hayır ve bereket ayı olsun!” diye temenni ediyoruz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Tabii, Receb ayı var, bir ay... Onun arkasından Şa'ban ayı var, bir ay... Ondan sonra Ramazan geliyor. Bakın Ramazan gibi kıymetli, güzel, sevaplı, muhteşem ve Ümmet-i Muhammed için çok faydalı olan bir aya hazırlık, tâ nerelerden başlamış oluyor!..

b. Üç Ayların Önemi

Peygamber SAS Efendimiz de, Receb ayı girince kendi tavrında, ibadetlerinde bir yeni neşe ile yeni bir gayrete gelirdi ve ibadetlerini arttırırdı, oruçlarını arttırırdı. Ramazandan sonra Peygamber SAS Efendimiz'in en çok oruç tuttuğu ay Receb ayıdır. Receb ayında oruç tutmanın çok büyük sevapları olduğu, hadis kitaplarında yazılıyor.

Biliyorsunuz, bizim tekkemizin ders kitabı mahiyetinde olan *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabında, 288. sayfanın 13. hadis-i şerifinde de, bu Receb ayının içinde oruç tutmanın ne kadar sevaplı olduğuna dair müjdeli bir hadis-i şerif var. Şimdiden oruç tutmaya başlasınlar, bu sevapları almaya başlasınlar kardeşlerimiz diye, onu şöyle tatlı tatlı okuyalım!

Taberânî'nin Saîd ibn-i Ebî Râşid RA'dan rivayet ettiği bu hadis-i şerife göre, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹

رَجَبُ شَهْرٌ عَظِيمٌ، يُضَاعَفُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ؛
فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ

رَجَبٍ فَكَأَنَّمَا صَامَ سَنَةً، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ سَبْعَةَ
أَيَّامٍ غُلِقَتْ عَنْهُ أَبْوَابُ

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.69, no:5538; Saîd ibn-i Râşid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.12, s.558, no:35168; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.110, no:12683.

جَهَنَّمَ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ فُتِحَتْ
لَهُ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

وَمَنْ صَامَ مِنْهُ عَشْرَةَ أَيَّامٍ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئًا إِلَّا
أَعْطَاهُ، وَمَنْ صَامَ

مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا نَادَى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ:
قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى

فَاسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ، وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ. وَفِي رَجَبٍ
حَمَلَ اللَّهُ نُوحًا فِي

السَّفِينَةِ فَصَامَ رَجَبٌ، وَأَمَرَ مَنْ مَعَهُ
أَنْ يَصُومُوا. فَجَرَتْ بِهِمْ

السَّفِينَةُ سِتَّةَ أَشْهُرٍ آخِرُ ذَلِكَ يَوْمٌ عَاشُورَاءِ
أُهْبِطَ عَلَى الْجُودِيِّ فَصَامَ

نُوحٌ وَمَنْ مَعَهُ وَالْوُحُوشِ شَكَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. وَفِي
يَوْمٍ عَاشُورَاءِ فَلَقَ

اللَّهُ الْبَحْرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ، وَفِي يَوْمِ عَاشُورَاءِ
تَابَ اللَّهُ عَلَى آدَمَ، وَعَلَى

مَدِينَةِ يُونُسَ، وَفِيهِ وُلِدَ إِبْرَاهِيمُ

(طب. عن سعيد بن أبي راشد)

RE. 288/13 (*Recebü şehrun azîmün*) “Receb muazzam bir aydır, yâni muhteşem bir aydır. Çok ulu bir aydır. (*Yudaafu fîhi'lhasenât*) Bu ayda yapılan iyiliklerin, ibadetlerin sevabı başka aylarda yapılanlardan daha fazla, kat kat veriliyor.”

Tabii, niye öbür aylarda verilenlerden daha fazla sevap veriliyor? Bunların hikmetleri vardır, sebepleri vardır. Meselâ; sahih hadis-i şeriflerden biliyoruz, Allah-u Teâlâ Hazretleri, Medine-i Münevvere’de Peygamber Efendimiz’in mescidinde kılınan namazlara daha çok sevap veriyor. Yâni, Peygamber Efendimiz’in mescidinde bir namaz kılmak, başka yerde bin namaz kılmaktan daha hayırlı, faziletli oluyor.

Bu nedir? Peygamber SAS Efendimiz’i sevmenin mükâfatıdır. Onun bulunduğu beldeye hürmetin, bağlılığın mükâfatıdır. Orayı ziyaret etmenin, o zahmeti çekmenin, o meşakkate aşk ile, şevk ile katlanmanın mükâfatıdır. Bir sebebi var...

Sonra Mescid-i Haram... Yâni, Mescid-i Haram dediğimiz yer neresidir? Kâbe-i Müşerrefe’nin etrafını çevreleyen, büyük, müslümanların en muazzam mescidi, Mekke-i Mükerreme’deki

mescidi müslümanların. Orada kılınan namaz da, yüz bin misli sevap oluyor. Neden?.. Orası Hazret-i Adem Atamız zamanından beri kutsal bir yer, mübarek bir yer. Peygamberlerin cevlangâhı olan, ziyaretgâhı olan, çok muazzam hatıralarla, hikmetlerle dolu olan bir yer... İsmâil AS'ın, İbrâhim AS'ın, Mûsâ AS'ın gezdiği yerler. Orada, ilk defa yeryüzünde Allah'a ibadet için yapılmış ibadethânenin hatırası var, devamı var...

Halen de devam ediyor. Muhteşem bir şekilde, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne şerik koşulmadan, orada ibadet ediliyor. Orada kılınan bir namaz, başka yerde kılınan namazın yüzbin misli... Allah-u Teâlâ Hazretleri oraya gitmeyi göze alan, o sıcakları, o zahmetleri, o tehlikeleri göze alan kullara mükâfatını, böylece bol bol veriyor.

Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle mübarek mekânlara şeref verip, oralarda yapılan ibadetleri daha fazla, kat kat mükâfatlandırdığı gibi, aylara da şeref veriyor ve o aylarda yapılan ibadetlere, hayırlara mükâfatları kat kat arttırıyor.

Bunun çeşitli hikmetleri var. Şunu ben seziyorum kendi kendime... Biliyorsunuz İslâm dininin çok güzel bir yapısı var. Yâni ibadet yapısı güzel, sosyal emirleri güzel, ailevî emirleri güzel, sıhhatle ilgili tavsiyeleri güzel... Haram kıldığı şeyler hakikaten insanlar için zararlı, teşvik ettiği, helâl kıldığı şeyler insanlar için dünya ve ahiret mutluluğunu sağlayacak gerçekten güzel şeyler... İlim bunları böyle gösteriyor.

Neresinden baksanız, İslâm'ın güzel olduğunu görüyorsunuz.

İslâm dininin yapısında insanları yetiştirme özelliği var. İslâm dininin ibadetlerinde insanı olgun bir insan, kâmil bir insan, ermiş bir insan, Allah'ın sevgili bir kulu olmaya götürme özelliği var. Namaz böyle, Kur'an-ı Kerim böyle, zekât böyle... Ramazan orucu ve Ramazan ayının ibadetleri böyle... Her şeyin bir hikmeti var. Yâni İslâm işi teoride bırakmıyor. Yâni, “Şöyle yaparsanız iyi olur. Şunu yaparsanız ahlâklı bir insan sayılırsınız. Şöyle davranabiliyorsanız, ne mutlu...” diye, iyilikleri tarif etmekle yetinmiyor. Bir insanın, kötü bir insan bile olsa, iyi bir insan olması için elinden tutuyor, yolunu gösteriyor, yolunu çiziyor ve gideceği yolda onu elinden tutup götürüyor, kılavuzluk yapıyor.

Pratik olarak, öyle insanlar var ki çevremizde... Tabii biz halkla iç içe olduğumuz için, kardeşlerimiz bize gelip dertlerini açtığı için duyuyoruz. Az önce bir hanımefendi geldi, evli, güzel... Yüksek tahsilli, Dil Tarih'ten mezun olmuş, Sümeroloji bölümünden, ne kadar güzel!.. Beyi de Orta Doğu'dan mezun olmuş, ne kadar güzel!.. Gayet güzel tahsil görmüşler.

“—Kocam bana namaz kıldırmıyor.” diyor.

“—Niye kıldırmıyor?.. Korkuyor mu? Yâni, namaz kıalarsan bir bunalıma düşersin ruhen filan diye...”

“—Hayır! Kendisi de kılmazdı, babası da kılmazdı, benim de kılmamı istemiyor; kıldırmıyor namazı...”

Yâni bakın, ne çeşit insanlar var!.. Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri peygamber göndermiş, din göndermiş, ibadetleri emretmiş, namazı emretmiş, namaz dinin direğidir, Allah-u Teâlâ Hazretleri, bir namaz kılmakla insana hem dünyada, hem ahirette nice faydalar ihsân edecek. Bunları kitaplarımız yazıyor. Ben de vaazlarımda sizlere zaman zaman anlatıyorum.

Namaz öyle muhteşem bir ibadet ki, meleklerin ibadeti... Gökyüzünde Mi'rac'ta Peygamber SAS Efendimiz'in müşahede ettiği en güzel jestler, rükûlar, secdelerle, kıyamlarla, kuudlarla hem şekil olarak, hem de içinde söylenen sözler olarak, namaz öyle muhteşem bir ibadet ki, çok doğru, mü'minin mi'racıdır namaz...

Bu kadar güzel bir ibadeti, bu kadar yüksek tahsil yapmış olan insanlar, yapmayın diyebiliyorlar. Neden?.. Görüyoruz ki insanlar eğitilmediği zaman çok ham kalıyorlar. İnsanlar tahsilleri her yönden tamam olmadığı zaman, çok çok acınacak durumda oluyorlar. Ben acıyorum. Çünkü onların bildiği bilgileri, yâni teknolojik bilgileri, mühendisliği ve sâireyi bizler de biliyoruz, okuduk. Ama onların bilmediği başka bilgileri de biliyoruz, sosyal bilgileri biliyoruz, dini bilgileri biliyoruz, dünyayı biliyoruz. Dünyadaki insanları biliyoruz, âlimlerin kitaplarını takip ediyoruz, sözlerini inceliyoruz. Kendimiz Çeşitli konuları yazıyoruz.

Şimdi son derece önemli bir ibadet namaz, onu inkâr ediyor. Bu insanların eğitilmesi lâzım! Yâni bu namaza bu düşmanlık çok büyük bir cahillik, çok büyük bir eksiklik, çok büyük bir körlük...

Yâni görememek, gerçekleri, güzellikleri anlayamamak...

Onun için, insanlara bunları anlatmak lâzım, insanları yetiştirmek lâzım! Ham insan. Yâni böyle, henüz yontulmamış bir taş düşünün; yontulacak, bir şekil verilecek, güzel bir şey olacak. Bir ağaç düşünün; yontulacak, güzel bir form alacak, mobilya olacak.

Bir elmas parçası... Meselâ diyorlar ki: Elmas çakıl taşına benzermiş, ilk bakıldığı zaman bil-meyen insan anlamazmış. Ama elmas tıraş edildiği zaman güzel bir şekilde... Bu traş da gayet ince bir sanat, zor bir iş ve çok dikkat isteyen bir iş. O zaman pırlanta oluyor ve milyonlarca lira değer kazanıyor, yontulduğu zaman...

E bu insanların eğitilmesi nasıl olacak? Pratiği nedir bu işin?.. Yâni ham bir insanı, böyle "Olmaz!" diyen, her şeyi inkâr eden, hiç kimseye haklarını tanımayan, sevgi saygı duymayan, sırf kendisini düşünen; yâni hayvânî seviyede, hayvânî duygular seviyesinde içgüdüleriyle yaşayan bir insanın, kâmil bir insan olması için, Mevlânâ gibi olması için, Yunus gibi olması için; sevimli bir insan, bütün insanlara faydalı, eser veren, hayır hasenât yapan, başkalarına faydası dokunan, iyiliği dokunan bir insan haline gelmesi için, aktif bir iyilik kaynağı haline gelmesi için, eğitilmesi lâzım!..

İşte bu eğitilmeyi İslâm, ibadetlerle yapıyor. Yâni nefsi yenmeyi oruçla yapıyor. Allah'a bağlılığı namazla sağlıyor, zikirle sağlıyor. Başkalarına yardım etmeyi zekâtla normlarını

ortaya koyuyor, formlarını bildiriyor, şeklini tarif ediyor. İşi azda bırakmıyor, dozajını ayarlıyor, sürüncemede bırakmıyor.

İşte ben, bu Üç Aylar dediğimiz Receb, Şa'ban, Ramazan aylarında, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kullarını böyle bir ham, yetişmemiş, bilgisiz, Allah'ı bilmeyen, uzak bir insan olmaktan; Allah'a yakın, duyguları gelişmiş, kalbi nurlanmış, akli pırıl pırıl berraklaşmış, iyi bir insan, kâmil bir insan, her şeyin gerçeğini sezen ârif bir insan haline gelmesi için, bir güzel devre olarak görüyorum.

Burada bir alıştıırma var. Receb ayı insanları alıştıırıyor. Kötülüklerden ilk önce kurtarıyor. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:²

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ، وَشَعْبَانُ شَهْرِي، وَرَمَضَانُ شَهْرُ
أُمَّتِي

(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلًا)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh, ve şa'bânu şehri, ve ramadânu şehru ümmetî*) “Receb Allah'ın ayıdır, Şa'ban benim ayımdır, Ramazan ümmetimin ayıdır.”

Her şey Allah'ın. Biz de Allah'ın kullarıyız,

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *Ibn-i Asâkir, Mu'cem*, c.I,

s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

dünya da Allah'ın, gökler de Allah'ın, bütün varlıklar Allah'ın yarattığı... Her şey onun mülkü, onun malı... Her şeyin mâliki Allah-u Teâlâ Hazretleri. Yâni, (*recebü şehru'llâh*) "Receb ayı Allah'ın ayıdır." demek ne demek?..

Allah-u Teâlâ Hazretleri Receb ayında "Ben kullarımı affedeceğim." diye bir fırsat açmış olduğu için, bir imkân tanımış olduğu için, bir kapı açmış olduğu için, (*recebü şehru'llâh*) yâni Allah'ın kullarının kusurlarını affedeceği, bağışlayacağı ay denmiş oluyor. Peygamber Efendimiz böyle buyurmuş.

Binâen aleyh, demek ki, Receb ayında bizim öteki aylardan beri alıştığımız şeyleri bırakmamız lâzım, kötülükleri bırakmamız lâzım!

Düşünelim bizim Türkiye'nin insanlarını. Yaz geldi, sonbahar geldi, şu anda kışa giriyoruz. Geçtiğimiz devreyi şöyle bir düşünelim: Yazın kim bilir halkımız nerelerde yaz tatili yaptı, zamanını kim bilir nasıl geçirdi sevgili dinleyiciler!.. Tabii kim bilir Allah'ın emretmediği, yasakladığı günahlardan, hatalı işlerden neleri yaptılar; veyahut, Allah'ın emrettiği ibadetlerden, hayır hasenâttan neleri ihmal ettiler?.. Neyse, olan oldu. Allah-u Teâlâ Hazretleri işte Receb ayıyla, insanların şöyle bir kendisini muhasebe edip doğru yola girmesinin fırsatını hazırlamış oluyor.

Onun için, Receb ayını büyük bir fırsat olarak değerlendirmeliyiz. Receb ayını tevbe ayı olarak değerlendirmeliyiz. Allah'ın kulları affet-

mesinden, mağfiret etmesinden, bağışlayacağından istifade ederek, Receb ayında şöyle bir davranışa geçmeliyiz.

Sonra, “Şaban ayı benim ayımdır.” buyurmuş. Tabii insan tevbe edecek, İslâm’a yönelecek, Allah’ın iyi bir kulu olmaya yönelecek...

“—Peki nasıl iyi kul olacak?..”

En iyi kul kimse, oradan öğrenebiliriz iyi kul olmayı. Allah’ın en yüksek, en sevgili kulu, peygamberlerin serveri, kâinâtın gözbebeği, eşref-i mahlûkat, seyyidü’l-evvelîne ve’l-ahirîn, insanların geçmişlerinin, geleceklerinin efendisi Muhammed-i Mustafâ, Habîbullah, Allah’ın sevgili peygamberi... Ve peygamberlerin de hepsinin, “Ah ümmeti olsaydım!” diye temenni ettikleri ahir zaman peygamberi ve en yüksek makam olan Makâm-ı Mahmûd’un sahibi Peygamber SAS...

Peki, o Allah’ın sevgili kulu, Makâm-ı Mahmûd’un sahibi, kâinâtın efendisi, eşref-i mahlûkât, eşrefü’l-vera’, ekremü’r-rusûl, Muhammed-i Mustafâ nasıl Allah’ın en sevgili kulu olmuş?.. Ahlâkı ne idi? Sünnet-i seniyyesi, tavsiyeleri, günlük hayatı, ibadeti, taati ne idi?.. İşte bizim için en güzel örnek... Peygamber SAS Efendimiz bizim için en güzel örnek.

Hem de, o kadar güzel bir şey ki İslâm’ın eğitimi!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri gökten meleklerle kitap indirip de;

“—Ey insanlar bu kitabı okuyun, buna göre hayatınızı tanzim edin!” diyebilirdi.

Biz de tabii ona göre, kulluğumuzu güzel

yapmak durumunda olurduk. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Kullarımın bir kısmı okur, okumaz, anlar, anlamaz... Ben bir model insan, örnek insan göndereyim, nasıl yaşanacağını ona bakarak görsünler!” diye Peygamber Efendimiz’i göndermiş.

Komşuluk nasıl yapılır, aile reisliği nasıl yapılır, babalık nasıl yapılır? Bir toplumun liderliği nasıl yapılır, komutanlık nasıl yapılır?.. İnsanları kötülüklerden kurtarmak için çalışmalar nasıl yapılır, iyilikler nasıl teşvik edilir, yapılır; görsünler diye, Peygamber Efendimiz SAS Efendimiz’in hayatı ve her sözü, ve her hareketi, hayatının her günü bizim için şâhâne bir örnek.

Hadis kitapları var kütüphanelerimizde; pırıl pırıl yaldızlı ve içinde Peygamber SAS Efendimiz’in muhteşem, mübarek hayatı var. İşte tevbe ettik, Allah’ın yoluna girdik. “Nasıl bir insan olacağız yâ Rabbi, ben nasıl olayım? Ben nasıl olursam, sen beni seversin?” diye bir soru içinden geçerse, tevbe eden bir kulun; tabii Peygamber SAS Efendimiz’e ittibâ edecek, onun gibi olmaya çalışacak, onun tavsiyelerini tutacak, onun sünnet-i seniyyesine uyacak.

Onun için. Receb Allah’ın ayı, kullarının tevbesini kabul ediyor, dönüşü onları davet ediyor, tevbe kapılarını açıyor, “Gelin ey kullarım benim rızam yoluna!” demiş oluyor. Kul da, Şaban ayında Peygamber SAS Efendimiz’in hayatını tanıyacak, sünnet-i seniyyesini tanıyacak, onun günleri geçirdiği gibi, ömrünü ona göre ayarlayacak. Alışverişini, aile hayatını, sosyal hayatını, ruhî hayatını, ibadet hayatını, dini

hayatını, her şeyini Rasûlüllah Efendimiz'e uyduracak.

(*Ve ramadànu şehru ümmetî*) “Ramazan ayı da benim ümmetimin ayıdır.” Bu ne demek? Yâni bu çalışmaları yapan ve kendisini kademe kademe Receb'de, Şa'ban'da böyle yükselten, hazırlayan bir mü'min kul için, Ramazan artık mükâfatların devşirilmeye başladığı, Allah'ın lütuflarına, rahmetine erilen ay demektir. Hakikaten de Ramazan ayında öyle büyük feyizler, öyle büyük mânevî ikramlar, öyle büyük maddî mânevî rahatlıklar, mükâfatlar oluyor ki, tadına doyum olmuyor. Hepimiz biliyoruz Ramazan'ın tadını... Tabii, yaşayanlar, tatbik edenler, uygulayanlar biliyor.

Peygamber Efendimiz bir gün minbere çıkarken, üç defa “Amin!” demiş. Sormuşlar:

“—Yâ Rasûlüllah, her merdivenden çıkarken “Amin’ dediniz, sebebini anlayamadık.”

“—Cebrâil dua etti, ben onun için amin dedim.” buyurmuş.

Bir duası ne Cebrâil'in: “Ramazan ayı gelip de Allah'ın affını, mağfiretini kazanmadan, istifade etmeden, cenneti kazanmadan Ramazan geçmişse yazıklar olsun o kula, burnu yerde sürtsün o kulun.” dedi, ben de ona “Amin!” dedim buyurmuş.

Demek ki, Ramazan'da bu işlerin mükâfatının alınması lâzım. Ama Ramazan'a da hazırlık, işte buralardan başlıyor sevgili dinleyicilerim! Hani, “Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir.” derler atalarımız. Küçükken hazırlanıyoruz,

ilkokula çocuklarımızı öperek, giydirerek, kuşatarak, sevgiyle, hevesle gönderiyoruz. Niçin gönderiyoruz? Büyük insan olsunlar diye...

“—Benim oğlum paşa olacak! Benim oğlum büyük adam olacak!” diye, anneler çocuklarını kucaklarına alıp, yanaklarından şapır şupur öpüyorlar.

E dur bakalım, bu daha küçücük çocuk! Büyük adam olmak nerede, bu yaşlar nerede?.. Olsun, işte o yaşlardan başlıyor. O, tahsile adımını atıyor. İlkokul bitiyor, ortaokul bitiyor, lise bitiyor, üniversite bitiyor, ihtisaslar yapılıyor, doktoralar yapılıyor... Gayet iyi bir eleman olarak yetişirse, hakikaten o küçücük bebek sonradan güzel, faydalı bir kıymetli eleman oluyor. El üstünde tutulan bir eleman oluyor.

Dînî bakımdan da, her sene ne kadar güzel! Allah-u Teâlâ Hazretleri bize böyle bir fırsat hazırlamış. Receb ayında biz böyle bir mânevî mevsimin, iklimin, güzel iklimin içine giriyoruz. İklim deyince aklıma geldi: Biliyorsunuz dört tane mevsim var, ilkbahar, yaz, sonbahar, kış diyoruz. Hepsi de üçer ay sürüyor. Biz de diyelim ki bu Receb’le başlayan Receb, Şaban, Ramazan aylarına, bu da mânevî bakımdan işte böyle feyiz mevsimi, sevapları kazanma, Allah’ın rahmetine inme mevsimi... Bu da üç ay... Receb ayından başlıyor.

يُضَاعَفُ اللهُ فِيهِ الْحَسَنَاتُ؛

(Yudaafu fîhi’l-hasenât) “Bu ayda Allah-u Teâlâ Hazretleri yapılan iyiliklerin mükâfatlarını kat kat fazla veriyor.” O halde iyilikleri yapalım!..

İyilikler nelerdir sevgili dinleyicilerim? *Hasenât*; hasen güzel demek Arapça'da, hasenât da yapılan güzel işler. Güzel işler neler olabilir? Şahsen insanın ibadet etmesi güzel bir iştir; namaz kılması, Kur'an okuması vs... Başkalarına iyilik yapması, sadaka vermesi, hayır vermesi, iyilik yapması, dullara, yetimlere bakması... Bu da bir hasenâttir. Daha başka çeşitli İslâm için faydalı faaliyetlerde bulunmak, gayretlerde bulunmak... Bunların hepsi hasenâttir. Tabii oruç, zekât vs. hasenâttir. Onun için bu çeşit hayırlarımızı bu ayda arttıracacağız. Çünkü mükâfatı kat kat fazla veriliyor. *Yudaafu*; yâni kat kat, fazla fazla, katlanmış olarak verilir buyuruyor Peygamber Efendimiz.

c. Receb Ayında Oruç

Ve bu ayda oruç tavsiye ediliyor. Biliyoruz farz olan orucu Ramazan'da tutacağız ama bu ayda da tutulan oruçlar insanın vücudunu şöyle biraz birden pattadak bir aylık bir oruç ibadetine sokmadan ısındırma çalışması gibi hissediyorum ben. İlk hadis-i şerifin devamında buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ رَجَبٍ فَكَأَنَّمَا صَامَ سَنَةً، وَمَنْ
صَامَ مِنْهُ سَبْعَةَ

أَيَّامٍ غُلِقَتْ عَنْهُ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ
ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ فُتِحَتْ

لَهُ ثَمَانِيَةٌ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ عَشْرَةَ
أَيَّامٍ لَمْ يَسْأَلِ اللَّهَ شَيْئًا

إِلَّا أَعْطَاهُ، وَ مَنْ صَامَ مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا،
نَادَى مُنَادٍ مِنْ

السَّمَاءِ: قَدْ غُفِرَ لَكَ مَا مَضَى فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ،
وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللَّهُ.

(Femen sàme yevmen min receb fekeennemâ sàme seneten) “Receb’den bir gün oruç tutan, sanki bir sene oruç tutmuş gibi mükâfatlandırılır.”

(Ve men sâme minhu seb’ate eyyâmin) “Yedi gün kim oruç tutarsa...”(Gullikat anhu ebvâbu cehennem) Biliyorsunuz yedi cehennem var. Her birisinin kapısı olduğu söyleniyor. Allah hiç göstermesin, hiç tanımayalım, hiç bilmeyelim, hiç cehennemın yanına bile yaklaşmayalım, Mevlâmız kokusunu bile duyurmasın. “Bu yedi cehennemın yedi kapısı, yedi gün oruç tutana kapanır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Ne olacak, yedi gün oruç tutmak, seve seve tutarız.

(Ve men sàme minhü semâniyete eyyâmin fütihat lehü semâniyetü ebvâbi’l-cenneh) “Sekiz gün oruç tutana, sekiz cennetin kapıları açılır.”

(*Ve men sàme minhu aşerete eyyâmin*) “Kim on gün oruç tutarsa bu Receb ayı içinde, (*lem yes’eli’llâhe şey’en illâ a’tâhu*) Allah’tan ne isterse, Allah ona onu muhakkak verir.”

Demek ki; kendi şahsımızla ilgili, çoluk çocuğumuzla ilgili, işimizle ilgili, sıhhatimizle ilgili, toplumumuzla ilgili, dünya ve ahiretimizle ilgili nice isteklerimiz var. Biz kuluz, isteriz; Allah-u Teâlâ Hazretleri dilerse verir ama kim on gün oruç tutarsa, Allah’tan istedi mi Allah mutlaka verir. (*Lem yes’eli’llâhe şey’en*) “Allah’tan bir şey istemez, (*illâ a’tâhu*) Allah onu hemen verir, mutlaka verir.” diye bir müjde var.

O halde muratları olanlara müjde... Kalbinde dilekleri olan, müjdeleri olanlara müjde... On gün orucu tutsunlar, Allah’tan mükâfatlarını, isteklerini, dileklerini, isteklerini sunsunlar Allah’ın dergâhına, dilesinler, istesinler!

(*Ve men sàme minhu hamsete aşere yevmen*) “On beş gün kim oruç tutarsa bu Receb ayında, (*nâdâ münâdin mine’s-semâ’*) gökten bir melek seslenir: (*Kad gufire leke mâ madâ feste’nifi’lamel*) ‘Ey oruç tutan kimse! Senin geçmiş günahların affolundu, defterin bembeyaz oldu, işe haydi bakalım tertemiz olarak bir daha defterini karartmayacak şekilde yeniden başla.’ denilir. (*Ve men zâde zâda’llâh*) Kim orucu arttırırsa, Allah da onun mükâfatını bunlara göre çeşitli şekillerde arttırır.” diye Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri böylece buyurmuş.

Demek ki; burada, hadis-i şeriflerin incelenmesinden benim gördüğüm kadarıyla, Receb ayında oruç tutmaya biraz fazlaca gayret edelim!..

Peygamber SAS Efendimiz de Receb ayında orucu çok tutardı. Yâni Ramazan'ın dışında en çok oruç tuttuğu ay bu Receb ayıydı. Ben şahsen kendim bir haftanın geçmesine hayıflanıyorum. Keşke seyahatte olmasaydım da, bir hafta önceden, daha Receb ayı gelmeden, siz kardeşlerime bu Receb ayının faziletinden, oruçlarının sevabından bahsetseydim, keşke tamamını oruç tutarak geçirseydik... Bir de Üç Aylar'ı tutuyorlar hani. Receb, Şaban'ı da tutarak, Ramazan'ı da tutarak Üç Aylar'ı tutan kardeşlerimiz de var. Allah ibadetlerini kabul eylesin...

d. Regâib Gecesi'nin İhyâsı

Tabii sevgili dinleyicilerim bu mübarek Regâib Kandili'yle ilgili söylenecek sözler çok, zamanlar kısıtlı ama, kısaca benim ana çizgileriyle mutlaka kaçırmamanız gereken tavsiyeler olarak söylemem gerekirse:

Mutlaka yatsı namazında bir camiye gidin!.. Çünkü yatsı namazını cemaatle kılan, sabah namazını cemaatle kılan, bütün geceyi ihyâ etmiş gibi sevap kazanır. Bunu kaçırmayın!.. Yâni insan evde namaz kılıyor, kıldı, el-hamdü lillah, Allah kabul etsin... Tabii kabul eder. İnsan namaz kıldığı zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri kabul eder. Erhamü'r-râhimîn'dir, duaları kabul edicidir, ibadetleri kabul edicidir ama, camide kıldığı zaman yirmi yedi kat sevap

alıyor insan. Bunu kaçırmamak lâzım!.. Camide her zaman kılmak lâzım!

Bir de bu cuma gecesidir, Regâib Gecesidir, özellikle bu fırsatı kaçırmamak lâzım. Camide namazı kılın!.. İnşâallah biz de; niyetliyiz, İskenderpaşa Camii’imizde programımızı her zaman olduğu gibi icrâ edeceğiz. Bu gecede sizin aranızda olmak için, yurtdışından koşarak geldik. İnşâallah namazımızı orada kılacağız.

Tabii sadece namaz kılmak değil, namazın arkasından da geceyi hayırla, ibadetle, Kur’an-ı Kerim’le geçirmek lâzım!.. Hocaların vazifesi: Camide cemaate biraz hadis-i şeriflerden, ayeti kerimelerden, dinimizin emirlerinden güzel vaazlar ederek camide sevap kazanmalarını sağlamaktır ama, tabii nihayet caminin programı bir yerde bitecektir, aziz ve muhterem kardeşlerim! Gece siz Rabbinizle baş başa kalacaksınız. Ne yapmanız lâzım?..

İkinci tavsiyem benim size: Geceleyin yatarken abdestli yatmanızdır. Yâni kaçta yatacaksınız, diyelim ki onda yatacaksınız, on buçukta, on ikide, misafir gelecek birde yatacaksınız... Kaçta yatarsanız yeniden taze abdest alın, dört rekât namaz kılıp, abdestli yatın!.. Niçin?.. “Abdestli yatan kulun bütün gecesini melekler ibadete yazarlar. Melekler ve hûri kızları gökten onun vücudunu nur olarak görüp etrafına toplanırlar, gecesini hayırlı bir gece olur.” diye hadis-i şeriflerde müjdeleniyor da onun için. İkinci tavsiyem bu... Gecenizin değerlendirilmesi bâbında, uyuyacağınız zaman taze abdest alıp, dört rekât namaz kılıp, öyle uyuyun!..

Tabii böyle güzel gecelerde bir de Peygamber Efendimiz'in tesbih namazı tavsiyesi var. Tesbih namazı üç yüz tesbihli:

“– *Sübhàna'llàhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber, ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llàhi'l-aliyyi'l-azîm.*” diye, üç yüz tesbihi dört rekatta belirli bir şekilde okuyarak kılınan bir namazdır.

İlmihal kitaplarında tesbih namazının tarifi vardır. Şahsen kılabilirsiniz. Biz de inşaallah, Allah nasib ederse, camide cemaatle kılarız. Bilmeyenler bilsin, öğrenmeyenler öğrensin... Tecrübe olsun diye cemaatle kılmak da caizdir ve öylece sevap kazanmış olurlar.

Sonra, sevgili dinleyicilerim! Geceleyin de uykuyu bölüp, Allah rızası için tatlı uykudan fedakârlık edip, gece namazına kalkmak lâzım!..

Gece namazına, biliyorsunuz teheccüd namazı diyoruz. Peygamber Efendimiz'in adeti idi, Kur'an-ı Kerim'de de kendisine emrolunmuştu:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ

(السراء:٧٩)

(*Ve mine'l-leyli fetehecced bihî nâfileten lek*)
[Gecenin bir kısmında uyanarak, sana mahsus bir nafîle olmak üzere namaz kıl!] (İsrâ, 17/79) diye.

Peygamber Efendimiz'in bu güzel adeti sâlihlerin de itiyadıdır, adetidir. Onlar da, gecelerin o seher vakitleri dediğimiz son

zamanlarında, yarısı, üçte ikisi geçtikten sonra, uykuyu bölüp kalkar, güzelce abdest alır, seccadelerini yayar, kendi evlerinde tek başlarına, göz yaşları içinde Mevlâ'ya ibadet edip, zikr ü tesbihler ile, namazlar niyazlarla o seher vakitlerini değerlendirirlerdi.

Yunus Emre'miz merhum cennet mekânın dediği gibi:

*Dağlar ile, taşlar ile, Çağırayım Mevlâ'm seni!
Seherlerde kuşlar ile, Çağırayım Mevlâ'm seni!*

Böyle bir coşkulu tarzda gece namazlarını kılarlardı.

Size tabii bu mübarek gecede, saatinizi kurarak, birbirinizi uyandırarak bu teheccüd namazını da kılmanızı tavsiye ederim! Çünkü seher vakti göğün kapıları açıktır, dualar makbuldür. Allah-u Teâlâ Hazretleri ibadetlerinizi kabul eder, isteklerinizi ihsân eyler. O vakti de kaçırmamanızı tavsiye ederim.

Sonuncu tavsiyem de; tabii geceyi böyle geçirdikten sonra, sabah namazını da camide cemaatle kılmaya mutlaka ve mutlaka dikkat edin!.. Diyorlar ki büyüklerimiz:

“—Bir insanın bütün gece ibadet edip de, ondan sonra evinde namazı kılıp pat diye yatmasından; bütün gece uyuyup da, sünnet-i seniyyeye uygun olarak kalkıp, vazifesi olduğu üzere camide sabah namazını kılması daha sevaplıdır, daha hayırlıdır.”

Yâni, sünnete uygun olan az ibadet, sünnete aykırı olan çok ibadetten önde gelir, daha çok

sevaplıdır. Onun için, sabah

namazını camide kılmak mü'minlerin şânıdır.

“—Münafıklar sabah namazına camiye gidemezler, yatsı namazına camiye gidemezler, tembellenirler.” denildiği için hadisi şeriflerde;

“—Aman ben münafıkların pozisyonuna düşmeyeyim! Onların hali bana bulaşmasın! Onların hali gibi halim olmasın!..” diye, sabah ve yatsı namazında camide olmaya, bu gecenin ihyâsının bir parçası olarak bakın ve ihmal etmeyin!.. Geceleyin de uykunuzu bölüp kalkın, teheccüd namazı kılın!..

Tabii herkes çalışabiliyor, işi olabiliyor, öğrenciler oluyor. Belirli saatlerde belirli şeyleri yapmak istediği için, böyle tavsiye ediyoruz. Amma durumu müsait olanlar, keşke mümkün olsa da bu geceyi daha uzun saatler ihyâ etseler, gece uyumasalar, sabahlara kadar Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne ibadetle, taatle vakitlerini geçirip, hem kendileri için, hem müslüman kardeşleri için, bütün Ümmet-i Muhammed için dualar eyeseler... Çünkü mü'minin mü'mine duası makbuldür ve Allah-u Teâlâ Hazretleri en büyük süratle kabul eder. Mü'minin mü'mine yaptığı dua, en çabuk kabul olunan dualardandır.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Hepinize tekrar tekrar tebriklerimi arz ediyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri nice mübarek kandillere, nice mübarek aylara, yıllara sıhhat ve afiyetle, maddeten ve mânen, kalben ve kâliben, rûhen ve bedenlen, sıhhat ve afiyet, huzur ve saadet üzere sevdiklerinizle beraber erişmenizi nasib

eylesin... Ve ömrümüzü hayırlı, sevaplı, ecirli, uğurlu, bereketli, güzel geçirip, Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak, cennetlik bir kul olarak varmayı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmayı, sevdiği kullarıyla cennette beraber olmayı, Habîb-i Edîb'i, Muhammed-i Mustafâ'sı SAS'e komşu olmayı temenni ve niyâz eylerim...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
08. 12. 1994 - AKRA

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER](#)
[sohbetlerine PDF olarak](#)
[ulaşmak için tıklayınız.](#)

